

Karaciğer Sirozunda Kolelitiyazis

Cholelithiasis in liver cirrhosis

Dr. M. Kadir AKSÖZ, Dr. Belkıs ÜNSAL, Dr. Günay ÖNDER, Dr. Nafi YAZICIOĞLU, Dr. M. KARADAĞ, Dr. Uğur GÖNENÇ, Dr. Ali ERGİN, Dr. Zakir AKYOL, Dr. Himmet KARACA, Dr. Sadun KOŞAY

Atatürk Devlet Hastanesi Gastroenteroloji Kliniği, İzmir

ÖZET: Son yıllarda yapılan çalışmalar karaciğer sirozu ile kolelitiyazis arasındaki ilişkiye dikkati çekmiştir. Üç yüz yirmi beş hastada kolelitiyazisin prevalansı ve cinsiyet, yaş, Child sınıflaması ve sirozun etiyojisi arasındaki ilişki araştırıldı. Kolelitiyazis prevalansı %7.1 (kadın hastalarda %8.8, erkek hastalarda %6.5) olarak bulundu. Kolelitiyazis prevalansı ile cinsiyet, yaş, Child sınıflaması ve sirozun etiyojisi arasında belirgin bir ilişki saptanamadık. Diğer çalışmalarla karşılaştırıldığında bu prevalans bölgemizde düşük olarak saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: **Karaciğer sirozu, kolelitiyazis**

SON yıllarda yapılan çalışmalar karaciğer sirozu ile kolelitiyazis arasındaki ilişkiye dikkati çekmiştir. Siroz hastalarında kolelitiyazis insidansının gerek otopsi ve gerekse de normal genel popülasyondan daha yüksek olduğu dikkati çekmektedir. Değişik çalışmalar kolelitiyazis prevalansının hastanın yaşı ve cinsi, sirozun etiyojisi ve ciddiyeti ile ilgili olduğu, dekompanse sirozlarda ve alkolik sirozlarda daha sık görüldüğü bildirilmiştir (1,2).

Bu çalışmamızda kliniğimize başvuran karaciğer sirozlu hastalardaki safra taşı insidansı ve bunun yaş, cinsiyet, hastalığın ciddiyeti ve etiyojisi ile olan ilişkileri araştırıldı.

HASTALAR ve YÖNTEM

Ocak 1991 ile Ocak 1994 tarihleri arasında (3 yıl) kliniğimizde yatırılan 325 karaciğer sirozu vakası retrospektif olarak incelendi.

Siroz tanısı klinik, biyokimyasal, ultrasonografik ve histopatolojik verilere göre konuldu. Hastalığın ciddiyeti Child sınıflamasına göre derecelendirildi.

Kolelitiyazis tanısı safra kesesinde ultrasonografi ile taş görülmesi ile konuldu (Kolesistektomi geçirmiş olanlar çalışmaya alınmamıştır). Ultrasonografi değerlendirmeleri kliniğimizde Shimadzu SDL 32 ile yapıldı. Etiyojistik araştırmada viral, metabolik, otoimmün ve biliyer etiyojisi saptanmayan vakalar kriptojenik siroz olarak değerlendirildi.

SUMMARY: Recent reports have showed attention to the association of cholelithiasis and liver cirrhosis. The prevalence of cholelithiasis and it's relationship to sex, age, Child's classification and etiology of cirrhosis was evaluated in 325 liver cirrhosis patients. The prevalence of cholelithiasis was 7.1% (8.8% in female and 6.5% in male patients). No significant difference was found in the prevalence of cholelithiasis according to sex, age, Child's classification and etiology of cirrhosis. When compared to previous reports the prevalence was found low in our region.

Key words: **Liver cirrhosis, cholelithiasis**

BULGULAR

Karaciğer sirozu olan 325 hastanın 80'i kadın (%24.6), 245'i erkek (%73.4) olup bunların 23'ünde kolelitiyazis saptandı (%7.1). Kolelitiyazis saptanan bu hastaların 7'si (%30.4) kadın, 16'sı (%69.6) erkek olup yaş ortalamaları 59.9 (kadınlarda 63.6, erkeklerde 58.4) idi. Kadın hastaların %8.8 inde, erkek hastaların ise %6.5 inde taş saptandı.

Sirozlu hastalarda kolelitiyazisin yaşa göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Child sınıflamasına göre 325 hastanın 23'ü A, 182'si B ve 120 si C grubunda idi. Kolelitiyazis prevalansı A grubunda %8.7 (2/23), B grubunda %7.7 (14/182) ve C grubunda ise %5.8 (7/120) olarak saptandı (Tablo 2).

Siroz etiyojisi araştırıldığında markerları (+) bulunan 53 hastanın 2'sinde (%3.8) kolelitiyazis saptanırken, alkol öyküsü olan 109 hastanın ise 9'unda (%8.3) safra kesesinde taş saptanmış,

Tablo 1 . 325 siroz vakasında kolelitiyazis sıklığı ile yaşın ilişkisi

Yaş	Hasta sayısı	Kolelitiyazis	%
<40	82	0	-
41-50	51	3	5.9
51-60	91	10	10.9
>61	101	10	9.9
Toplam	325	23	7.1

Tablo 2. 325 siroz vakasında hastalığın ciddiyeti (Child sınıflamasına göre) ile kolelityazis arasındaki ilişki

Child	n	Kolelityazis	%
A	23	2	8.7
B	182	14	7.7
C	120	7	5.8
Toplam	325	23	7.1

HCC saptanan 8 hastanın 1'inde (%12.5) safra kesesinde taş bulunmuştur.

TARTIŞMA

Karaciğer sirozunda kolelityazis çeşitli araştırmacılar tarafından bildirilmektedir. Gerek otopsi, gerekse ultrasonografik olarak yapılan değerlendirmeler sonucunda taş sıklığı %14.3-34.7 arasında bildirilmektedir. Ülkemizde yapılan çalışmalarda da çeşitli sonuçlar elde edilmiştir (Tablo 3).

Bizim çalışmamız diğer çalışmalarla insidans açısından farklılık göstermektedir. Kolelityazis insidansının düşük oluşu bölgesel faktörlere bağlanabilir.

KAYNAKLAR

1. Conte D, Borisani D, Mandelic et al. Cholelithiasis in cirrhosis. Analysis of 500 cases. Am J. Gastroenterol 1991; 86: 1629-32.
2. Bonclire AD. Postmortem of the frequency of gallstones in patients with cirrhosis of the liver. Gut 1969; 10: 705-10.
3. Kadayıfçıoğlu N, Göral V, Değertekin H ve ark. Karaciğer sirozunda safra kesesi taşı sıklığı. Gastroenteroloji 1993; 4, 1: 51-53.
4. Atalık N, Yıldız M, Sarıçam T. Sirozda kolelityazis insidansı. X. Ulusal Gastroenteroloji Kongre Kitabı 1993; 277.

Tablo 3. Karaciğer sirozu vakalarında safra kesesi taşı sıklığı

Çalışma	n	Yıl	%
Kadayıfçıoğlu ve ark. (3)	215	1993	15.9
Atalık ve ark. (4)	110	1993	22.7
Ökten ve ark. (5)	333	1993	23.0
Ergun ve ark. (6)	574	1993	9.0
Nak ve ark. (7)	224	1993	18.7
Sarıtaş ve ark. (8)	293	1994	30.3
Çalışmamız	325	1994	7.1

Taş sıklığının 50 yaş üzerinde daha fazla olması diğer çalışmalar ile uyumlu bulunmuştur. Bizim çalışmamızda 50 yaş üzerinde olan 201 hastanın 20'sinde (%9.95) safra kesesinde taş bulunmuştur. 50 yaşın altındaki grupta bu oran %2.3'e (133/3) düşmektedir. Bu da diğer çalışmalar ile uyum göstermektedir.

Sonuç olarak bizim çalışmamızda sirozun etiyolojisi ile kolelityazis arasında belirli bir ilişki saptanamamıştır.

5. Ökten A, Beşışık F, Ağan F ve ark. Ülkemizde karaciğer sirozunda safra kesesi taşı sıklığı: 333 vakanın ultrasonografik değerlendirilmesi. X. Ulusal Gastroenteroloji Kongre Kitabı 1993; 275.
6. Ergün Y, Sandıkçı M, Sandıkçı S. Çukurovada kronik karaciğer hastalığında bölgesel safra taşı insidansı. X. Ulusal Gastroenteroloji Kongre Kitabı 1993; 285.
7. Nak SG, Memik F, Öztürk M. Karaciğer sirozu vakalarında safra taşı hastalığı prevalansı. X. Ulusal Gastroenteroloji Kongre Kitabı 1993; 287.
8. Sarıtaş Ü, Dağlı Ü, Oğuz P ve ark. Sirozda kolelityazis: 293 vakanın analizi. Gastroenteroloji, 1994; 5, 1: 32-34.